

نیش کیجہ سی

برمشتکی ، درین کیجہ ... ظالم شتا بوتون
سس سز، پوزوق سواقلری وحشتله دور ایدر
مظلا سولوقلرنده کی چیلغین تهورک
مفتور برأسیری اولور سانکه هر فخر ...

چاملرده بر زهرلی صغیر اهتزاز ایدر ؟
دویدجہ روح و فکره چوکر مقبری حزن ...
تیتره خرابه لرده وطنیز یتیمه لر ..
آی باد ! هانکی مملکتک غیظ و کفر یسک ؟.

آء.. آی شتا ! ضیالری ، عاجز فخرلری
سوندورمک ایسته یں بو قاراکلی و پر جدال
ایصلقرلکره حرصی تقریر ایدر « شال » ..

دیکلدر بو دوندوران سسی تاأسکیدن بری
سس سز، پوزوق سواقلره ساری اولان کیجہ ،
برشب که مفقر صمدی بر تهیجه

انیس ۳۰۰

۱۶ شباط ۱۳۲۸

مسائل اجنبیه

انکلتره دونخاسنک ضعیف نقطه لری

دنیا ده هرشی' نسبی ، هرشی' موازنه یه نابعدر ؛ حتی
جهانک حاکم مفروضی اولان انکلتره دونخاسنک سطوت
وعظمتی بیله . اهمیت و بردیکمز ، قورقارقی سیرایتدیکمز
هر حادثه نك ، هر شیک ایچ یوزنی تدقیق ایتمک قابل
اولسه ، برنجی سطرده اسملری ذکر ایتدیکم قوانین
محفظه یه تصادف محققدر .

اسکی زمانلرده الک بویوک ظفری قاراده قول قوتی
تأمین ایدمردی . الک امین واسطه شان ، جسارتدی .
پالالری چکدرک میدان آتیلان بر بالی بک طاقی ، آنی
برچورمه حرکتیه ، الک محیی خوارق حربیه یی ایجاد
قادردی . اوزمانک محاربهرلری فرده ، بوکونکیلر مانکه لر
تا ایدر . مع مافیه بش اون سنه در ، اصول حربده

فردک اسکی موقعی اعاده بدو ضرر مهم بر جریان باشلادی .
ایکی سنه قدر اول ، روسیه - ژاپونیا محاربهنده بولونمش
بر آناشه مایترک خاطراتی اوقومشمدم . بو ذات نتیجه
حربک باشلیجه مؤثری اولارقی مختصم نفرلرک سویه
فردیه لری آراسنده کی بویوک فرقی کوستیریوردی .

ژاپون عسکرلری اردونک آهنگ عمویمینی بوزمادن
مستقلاً حرکت ایتدیکلری ، هر بری کندی باشنک چارهنه
باقایله یکی حالد ، قارشیلرنده کی موسوقولر « احتیاطاً »
دیرسک دیرسه که کلرلر ، آرالرندن بردانه سی قاجسه هپسی
بردن چیل یاوروسی کبی داغیلرلرمش ! کچنلرده وفات
ایدن فرانسه آقاده میسی اعضاسندن ژنه رال (لانفلو) ده
فرنک اردوسنده فردیک تکاملنه بک چوق چالیشمشدی .
آکلاشیلیورکه بو خصوصده بر جریان وار . فقط بوده
نسبی اولدینی کبی ایکنجی درجه ده بر موقعی حائزدر .
چونکه بوکون حاکمیت قطعه ده قارادن زیاده دکزده
تأمین ایدیلیور . دول معظمه نك آتییی سولرک اوستونده در .

آلمانیا امپراطوری بو حقیقی و قتیل کندی ملتی حسابنه
اعلان ایتمشدی . موناقو دولتندن بک بویوک چلیکدن
ماکنه لرک دکزلرده دولاشماسی لاهی صلح قونفرانسندن
زیاده آسایش سیاسی تأمین ایدیور ! انکلیز بحریه سنک
سولک زمانلرده باشلایان بحران تدقیق ایدیلیرسه ، او بی حدود
حکومتک نه ایجه تلرله بر برینه باغلانمش پارچهلردن مرکب بر
مجموعه اولدینی آکلاشیلیور . بوکونکی آنفلو ساقسون
عظمتک سبی انکلیز وطنک ایکی بویوک آدادن عبارت
اولمایدیر . اولاً تجارتک تأمین ، ثانیاً مملکتک مدافعه سی
انکلتره سطوت بحریه حاضره سنک الک بویوک عامللیردر .
قرال ژورژ حضرتلرنک اراضیسندن یکریمی درت
ساعتک هیچ بر دقیقه سنه کونش اکسک اولماز . انکلیز
باراغی هیچ بر ساعت قارائلقده قالماز . فقط بو درجه
عظمت ، انکلتره نك الک بویوک ضعیفدر ؛ چونکه دونخاسی
دنیاک هر طرفه داغیلما یه مجبور . دنیاک بو الک بویوک
قوة بحریه سی لوندوده شرفساز اقامت زمامداران اموره

محافظہ ایجین، انشآت جدیدہ مسئلہ سی۔ده نظر دقتہ آلق مجبوریتدہدر . بوکا اسکیمش کیکلرک تجدیدی وظیفہ سی۔ده انضمام ایدہدر . برایکی هفته اول ظهور ایدن بحران، درت زرهلی یوزندندر . مسئلہ بی ایجه آکلامق ایجین بحریہ ناظری میسٹر چریلک ۱۹۱۲ مارتندہ ایراد ایتدیکی اوتونولماز نطقک نقاط اساسیہ سی تکرار ایدیورم :

۱ — آلمانلرہ قارشی اولان یوزده آلتش نسبت تفوق (یعنی اون آلمان زرهلیسنہ قارشی اون آلتی انگلیز زرهلیسی .) اسکی آلمان قانون بحریسیلہ انشاسی مقرر سفان حقتندہدر .

۲ — اسکی قانونک تمین ایتدیکی سفانہ علاوہ انشا ایدیلہجک هرکمیہ قارشی عین جسدن ایکی انگلیز کیسی یایدیریلاجق . (بوسبت یوزده آلتشی۔ده کچیور .) ۳ — ۶۰٪ نسبتی یالکز بویوک سفان حریہ حقتندہدر . کوچوکرلی ویاخاصہ تجارت بحریہنک حمایہ سنہ مخصوص اولانلری دها جوق یاییلاجقدر .

۴ — ۶۰٪ نسبتی موقتاً ودرہ دنوط سیستمندن اولکی سفانک انگلیز بحریہ سنہ تأمین ایتدیکی تفوقه نظراً شایان قبولدر . سفان مذکورہ اورتادن قاقمسابہ باشلادقدن سوکرہ معین بر نسبت داخلندہ (بو نسبت مجهول بر اقلمش) برلرینہ یکیلری علاوہ اولوناجقدر . ۵ — یوقاریدہکی مقررات بحر محیط و بحر سفید دولترلرینک بحریہ بروزرلندہ مهم تعدیلات اولمایاجفتہ نظرآدر .

۶ — مستملکات ایجین یاییلان واییلاجق اولان سفان حریہ، انگلتزہ ایله آوروپا دول معظمہ سی قوای بحریہلرینک مقایسہ سنہ داخل حساب اولمایاجقدر . نه مکمل پروغرام ! امین اووقویانلرک اکثریسی قصورسز بولمشلدر . حالبوکہ بوندن کولونج برشئ تصور ایدہم . ایجنده بر اساس ثابت اولارق یالکز ۶۰٪ نسبتی وار . دیگر مقررات بلااستثنا ، لاسیتکی .

کافی کلپور . چونکہ انگلتزہ دونماسنک اوج ضعیف نقطہ سی وار : اولاً ، مستملکاتلرہ بویوک بریتانیامک محافظہ سی ایجین ایکیہ انقصاصی . ثانیاً ، قادرولرک احتیاجہ کورہ توسیعی ایجین وضیعت مالیہنک عدم مساعدہ سی . ثالثاً ، افراد مسئلہ سی . وضیعت مالیہنک آوای بریہ و بحریہنک توسیعی تحدید ایتسی هر عملکندہ جایزیدر . بودجہلرک فوق العادہ قابارمہ سنہ اہالی تحمل ایدہمن . فقط انگلتزہنک بوندن ماعدا ایکی مانعی دها دها وار : افراد بحریہ مسئلہ سی و دونماتک انقصاصی . برنجیسنک سبی بریتانیالیرک خدمت مجبوریہ عسکریہ بی قبول ایتہملریدر . اونک ایجین انگلتزہ افراد بحریہ سی اجرتلی عسکر (Mercenaire) در . بو بر خدمت اختیارہ اولدیغندن لدی الحاجہ عددلری تکثیر ایدیلہمن . حکومت فضلہ درہ دنوط یایدیراجق یازہ بولسہ بیلہ طائفہ بولاماز . بو مسئلہ اورادہ بر جوق بحریہ پروژہلری عقیم بر اققندہدر . انگلتزہ تکامل بحریسنک وحائل مہمی آلمانیک منفعتہ یک جوق یاریدیم ایدیورہ چونکہ اورادہ وظیفہ عسکریہ مجبوریدر . لوندرہ حکومتی حارہ یگانہ اولارق ۱۹۱۲ دن اعتباراً افراد بحریہ معاشانہ وسیلہ رغبت اولقی ایجین، یوزده اون بش علاوہ ایتشدی . فقط بونکدہ تأثیری یک جزئی اولاییلر .

بو صیرادہ بر بحران بحریہ سبب اولارق یکی بر مسئلہ حالنہ کیرن اک مهم مانعہ درہ دوناماتک متفرق بر حالہ بولونماسیدر . انگلتزہنک ایکی دونمصاصی وار : برنجیسی (مادر وطن) ک مدافعہ و تأمین تجارتنہ مأمور ، ایکنجیسی۔ده مستملکاتک محافظہ سیلہ موظفدر . یعنی بر Royal ودرہ Impérial اولقی اوزرہ ایکی دونما صاییلا بیلیر . بونلرک ہیئت مجموعہ سی دنسانک اک بویوک قوہ بحریہ سی ایسہدہ هیچ بر زمان کاملاً بر آرایہ کلہمنلر : چونکہ بوتون کرہ ارضی محیط اولان بر عملکتی مدافعہ قولای دکلدر . لوندرہ بحریہ نظارتی بلای رقابتی۔ده حائر اولدیغندن هر سنہ ، قاقیت بحریہ سی

حرکت ایدہ جک برمنچہ - ایتالیان دو تہا سہ فائنیتی بک جزئیدر ، و کیتدجک آزالیور . انکلتزہ نک بحر سفید مراکز عسکریہ سندہ ، یعنی جبل الطارق ، مالطہ و مصر دہ جماعاً اون سکنز بیک کیشیدن فضلہ عسکری بوق ! بونلر یالکز باشلرینہ کندیلرینی ناصیل مدافعہ ایدہ بیلہ جککار ؟

ایستہ سزہ بر بیغین مسئلہ ! بونلری نظر دقتہ آلان فورین اوفیس (انکلتزہ خارجیہ نظارتی) اون واوان آلتی نسبتندہ تحدید انشآت ایچون آلمانیہ مراجعت ایتشدی . کیتدجک بوقوتلرک کافی گلیہ جکینی آکلایان بحریہ نظارتی دہ ۱۹۱۲ تشرین اولتدہ قانادا حکومتہ برخطہ ایلہ مسئلہ نی آکلانارک ۱۹۱۳ سہمی اٹشاندہ درت زرهلیک دستکاہ ابداعہ قونولاجینی وعدینی قویاردی . فقط قانادا حبلہ کار برقادین کی سوزندہ دورمانجہ ، میستر چرجیل ، انکلیز پروغرامنک بیک دوقوز یوز اون درت سہ سنک ایلک آلبرندہ انشاسنہ قرار ویردیک زرهلیرک تسریماً یایدیریلجغنی اعلان ایدرسدہ مالہ ناظری بونی قبول ایتمز ؛ چونکہ بحریہ بودجہ سی بر میلیار اوج یوز یکری بش میلیونہ چیقاجق ، یعنی کچن سہ بودجہ سنہ نظر آ یوزیمش میلیون رادہ سندہ بر علاوہ حاصل اولاجق ! دنیادہ مالہ ناظریلہ غوغا ایچین کیسہ بوق ! معافیہ ہر ایک ناظر دہ کرک استعفا ، و کرکسہ اختلاف افکار شایعہ لری رد ایتمکدہ اوسون اتحاد ایتدیلر ! چرجیل جنابلری واپورلرک تسری ایچین تدابیر لازمہ توسل ایتش اولدیفندن بالنتیجہ آرزوسنہ ایردی . بوسورتلہ رادیقیالارک ظنون مصاحانہ لری تأثیریلہ حاصل اولان بحران زائل اولاجق . درت زرهلی دہا ! بونلرک پارہ سی طبیعی مصرک ، هندستانک جینندن چیقور ! طوتیلان استاتاستیقلر ہر انکلیز ایچین مستملکات اہالیسندن فرق بیک کیشی نک چالیشدینگی کوستریور ! یعنی بر انکلیز اوقادار انسانک حکمداری دیمکدر : بو حیرت انکلیز شو حرکتی ادامہ ایدن ، بویوک بر قدرت معنوی دہ !

بویلہ روحیات سیاسیہ قواعدینہ توقیفاً یازیلش بر پروغرامدن اوج نتیجہ استحصال ایدیلہ بیلیر . اولاً مجلس عمومیہ قولای قولای قولای بحریہ بودجہ سی تصدیق ایتدیریلر ، ثانیاً باشدہ آلمانیہ اولقی اوزرہ رقیبلرک کوزلرینہ مستقبل زرهلی ہیولالری دولدورولور ، ثالثاً قایمہ خطہ کرکشدہ حریت مطاقیہ مالک اولور . فقط بو پروغرام عیناً تطبیق ایدیلہ مدی . ذاتاً امکان خارجندہ در . چونکہ اومشہور یوزدہ آلتشیدن ماعدامی فرضیات . فی الواقع انکلتزہ صولرندہ یوزدہ آلتش نسبتی تأمین ایدلش ایسدہ ، مسئلہ نک مضل جہتی مستملکات دو تہا سندہ تظاہر ایدیور . بحریہ ناظرینک بیانات مکررہ سندن یوزدہ آلتش نسبتک بوتون دنیادہ موقع تقوی تأمین ایدہ میہ جکی آکلایشیلوردی . فقط شمال صولرندہ یوزدہ الی کافی کورولدیکندن دیگر دکزلر ایچین اورادن یدی سکز زرهلی آیریلایریدی . یالکز ، بحرسفیدہ کی اجنبی دو تہا لریلرک تکامل سربہی بوعددی غیر کافی منزلسنہ ایتدیردی . ۱۹۱۲ سنہ سندہ پارس و لوندرہ قایمہ لری آراسندہ بر ائتلاف بحری تأسس ایتدیکینی بوتون دنیانک غزتہ لری اعلان ایتدی . انکلیز ناظرلریلک بیاناتی دہ بونی ضمناً تأیید ایدیوردی . بو ائتلاف و جینجہ فرانسدہ دو تہا سی بحرسفیدہ انکلتزہ و فرانسدہ منافعی مدافعہ ایدہ جک ، انکلیز دو تہا سی دہ بالمقابلہ فرانسدہ نک دیگر دکزلرہ ساحل اولان قسملری حمایت ایدہ جکدی . بحرسفیدہ انکلیز قوای عمومیہ قوماندانانی مالطہ دن قاہرہ یہ نقل ایدلدی . فقط بووضیت بوکون دوچار تنقید اولوبور : فرانمز دو تہا سی ، بر محاربہ اولورسہ ، اولاکندی سواحلک محافظہ سی ، ثانیاً جزایردن عسکر رفتی ، ثالثاً آفریقای شمالی مستملکاتلریلک مدافعہ سی و رابطاً شرق حوضہ سندہ کی منافع اقتضادیہ سنک حمایتی کی متفرق و مشکل وظیفہ لرلہ مشغول اولہ جق ، انکلیز منافیلہ اوغرا شامایاجق ، دیورلر . بالخاصہ فرانمز قوہ بحریہ سنک مشترکاً

کاسه لیسان و سرسریان

— ملغا ضبطیه نظارت جلیله سنه —

۱۰ تموز حلول ایدر اینز آوروپادن مملکت مزه حرکت ایدن و اوبرلرده، قطارلرده کی موقعر هپ طولمش ایدی. مسلم، غیر مسلم؛ ترک، غیر ترک؛ عاقل، غبی؛ کور، طویاک بر آلی کاسه لیس و سرسری، هر کون، مشروطیت مبعجلمزی تبریک ایله عرض خدمت ایچون استانبوله کلیوردی. آوروپاک اوزرمزه قوصیدنی بو چلیلرک بر جوغی ایله — غرته چی بولغقلغم حسیده — کوروشدم. بو انموذجلرک، بویادکارلرک خاطرمسی، یواش یواش دماغمزدن سیلیفور. تأسف اولنورک بونلر ادبیاته، رومانه کچمیدی. بزدن صکره کی بطنک بلکه بو ذوات حقهده بر فکری اوله میه جق. بونک ایچون، بومقاله مله، برایکی کاسه لیس و سرسری سیاسی تثبیت ایتک ایستیورم. بونلردن بری مشروطیتدن اول استانبوله قدمه ناده اولمش ایسه ده غرابی اعتبار ایله کنیدیسی سلسله مزه ادخال ایتدک.

آشاغیده کی انموذجلر — اصلا مبالغه ایدلمه دن — تصویر ایدلمش لردر. یالکز وبالطبع اسملر تخریف ایدلمشدر. فقره لرمن اوزرینه آلتان اولورسه و هرکیم بو رسملردن برنی کندینه بکزه تبرسه بوجه پیشین حقنی تسلیم ایدرز. او، اودر.

••

در دنوطلادوله حضرتلری توران شهنشاهی لادرینک برادرلریدر. کنیدیسی بر مقضای طالع سخت مملکتیدن طرد اولوندقدن صکره والده خانه هجرت ایتشدی. درکار اولان شهرتی نظر دفته آلهرق مذکور خانه کیتدم و کنیدیسی

چونکه دنیاده، اوقاتار اراضی و اهالی نی صرف اردولر و دو تنه لاله حفظ ایده یله جک هیچ بر دولت یوقدر، صوک سنه لرده انکلتزه دو تنه سی هیچ بر تجربه طالعنه تشبث ایتدی. اگر بر کون بویوک بر حزب اولورسه، یارستانه بر نظمرله اینچدن چیقاجق، یا خود....

••

انکلتزه دو تنه سی، با جالزندن چیقاردنی دومانلره مستملکان اهالیسی، دول معظمه و کلاسی سرمست خشوع ایتدکجه ملک الانجار اولارق قالاچقدر! فقط بو، شوک ماده دن زیاده شوک معنویه در. نایمک مخبر عسکریسی دییورک: «هیچ کیسه نیک بزه تجاوزی عقلدن کچره میه جکی درجه لرده قوتی اولمالی بز.» جدا انکلتزلر بو شوک معنویه محتاج! چونکه طنلری اولان آدالر بر ایکی متفق دو تنه طرفدن آلی هفته دن زیاده محاصره ایدیه جک اولورسه، هپسی آج قالیر! فرانسزلر مانش دکزینک آلتدن، یعنی قعر بچردن اعتباراً یوز مترو ده رینلکندره بر تونل واسطه سیله انکلتزه و فرانسه نی برلشد بر مک ایستیورلر. انکلتزلرده فرانسزلرک اسکیلا بریستدن قوشقولانارق، تردد ایدیورلر. حالبوکه بانقه بر دولتک دکزدن محاصره سنه دوچار اولورلر، بومتحت البحر و بر واسطه ایله فرانسه اولری آچلقدن قورتار ایلیر. خصوصیه ایچایبند بر تونلک مدخانی بومبالرله بر هوا ایتک، آلتنجی هفته محاصره دن صوکره آج قالقدن بک جوق قولایدر!

اسماعیل مامی

